

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOAMNA JULIANE KOKOTT
prezentate la 25 martie 2021¹

Cauza C-22/20

**Comisia Europeană
împotriva
Regatului Suediei**

(Stații de epurare a apelor reziduale)

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Directiva 91/271/CEE – Tratarea apelor urbane reziduale – Tratare secundară a apelor reziduale – Tratare mai riguroasă a evacuărilor în zone sensibile – Cooperare loială – Furnizare de informații”

I. Introducere

1. Prin intermediul Directivei privind apele reziduale², Uniunea impune statelor membre să construiască și să exploateze, în beneficiul aglomerărilor de anumite dimensiuni, stații de epurare a apelor reziduale cu o anumită capacitate. În cadrul prezentei proceduri, Comisia reproșează Suediei neîndeplinirea acestei obligații în anumite comune.

2. În această privință, este necesar să se stabilească, în primul rând, dacă o derogare prevăzută de directivă în ceea ce privește siturile din zone muntoase înalte trebuie să se aplice de asemenea – date fiind condițiile de mediu similare – siturilor din nordul îndepărtat. În al doilea rând, părțile sunt în dezacord cu privire la datele de măsurare care determină randamentul unei stații de epurare a apelor reziduale. Și, în al treilea rând, Comisia reproșează Suediei faptul că nu a furnizat anumite date de măsurare necesare pentru a aprecia un argument al apărării, și anume așa-numita reducere naturală a azotului.

¹ Limba originală: germana.

² Este aplicabilă Directiva 91/271/CEE a Consiliului din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale (JO 1991, L 135, p. 40, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 43) astfel cum a fost modificată prin Directiva 2013/64/UE a Consiliului din 17 decembrie 2013 (JO 2013, L 353, p. 8, denumită în continuare „Directiva privind apele reziduale”).

II. Cadrul juridic

3. Articolul 4 din Directiva privind apele reziduale prevede o așa-numită tratare secundară a apelor reziduale:

„(1) Statele membre veghează ca apele urbane reziduale care intră în sistemele de colectare, înainte de a fi evacuate, să facă obiectul unei tratări secundare sau echivalente, în următoarele împrejurări:

- până la 31 decembrie 2000, pentru toate evacuările care provin de la aglomerări cu EL [(echivalent-locuitor)] mai mare de 15 000;
- până la 31 decembrie 2005, pentru toate evacuările care provin de la aglomerări cu EL cuprins între 10 000 și 15 000;
- până la 31 decembrie 2005, pentru evacuările în apele dulci și în estuare, care provin de la aglomerări cu EL cuprins între 2 000 și 10 000.

(1a) [...]

(2) Evacuările de ape urbane reziduale în apele situate în regiuni muntoase (la o altitudine mai mare de 1 500 m), unde este dificil să se aplice o tratare biologică eficientă din cauza temperaturilor scăzute, pot face obiectul unei tratări mai puțin riguroase decât cea prevăzută la alineatul (1), cu condiția să se indice pe baza unor studii aprofundate că aceste evacuări nu deteriorează mediul.

(3) Evacuările din stațiile de epurare a apelor urbane reziduale prevăzute la alineatele (1) și (2) respectă condițiile din anexa I punctul B. [...]”

4. Articolul 5 din Directiva privind apele reziduale impune cerințe speciale în ceea ce privește evacuările în zone deosebit de sensibile:

„(1) În sensul alineatului (2), statele membre identifică, până la 31 decembrie 1993, zonele sensibile pe baza criteriilor definite la anexa II.

(2) Statele membre veghează ca apele urbane reziduale care intră în sistemele de colectare, înainte de a fi evacuate în zonele sensibile, să facă obiectul unei tratări mai riguroase decât cea descrisă la articolul 4, până la 31 decembrie 1998, pentru toate evacuările care provin din aglomerări cu EL mai mare de 10 000.

(2a) [...]

(3) Evacuările care provin de la stațiile de epurare a apelor urbane reziduale menționate la alineatul (2) respectă condițiile corespunzătoare din anexa I punctul B. [...]”

5. Articolul 10 din Directiva privind apele reziduale privește climatul local:

„Statele membre veghează ca stațiile de epurare a apelor urbane reziduale, construite în conformitate cu condițiile prevăzute la articolele 4, 5, 6 și 7, să fie concepute, construite, exploatate și întreținute astfel încât să aibă un randament suficient în toate condițiile climatice

normale ale locului în care sunt amplasate. Este necesar să se țină seama de variațiile sezoniere ale încărcării în momentul conceperii acestor instalații.”

6. Potrivit articolului 15 alineatul (1) prima liniuță din Directiva privind apele reziduale, autoritățile competente sau organismele corespunzătoare supraveghează evacuările care provin de la stațiile de tratare a apelor urbane reziduale, pentru a verifica respectarea condițiilor din anexa I punctul B, în conformitate cu procedurile de control stabilite la anexa I punctul D.

7. Punctul B din anexa I la Directiva privind apele reziduale, intitulat „Evacuările provenind de la stațiile de epurare a apelor urbane reziduale în apele receptoare”, prevede la punctul 2:

„Evacuările provenind de la stațiile de tratare a apelor urbane reziduale, tratate în conformitate cu articolele 4 și 5 din prezenta directivă, corespund dispozițiilor din tabelul 1.”

8. Tabelul 1 din anexa I la Directiva privind apele reziduale este intitulat „Dispoziții privind evacuările provenind de la stațiile de epurare a apelor urbane reziduale care intră sub incidența dispozițiilor articolelor 4 și 5” și se prezintă după cum urmează:

„Parametri	Concentrație	Procent minim de reducere [...]	[...]
Cerere biochimică de oxigen (CBO5 la 20 °C) fără nitrificare [...]	25 mg/l O ₂	70-90 40 conform articolului 4 alineatul (2)	[...]
Cerere chimică de oxigen (CCO)	125 mg/l O ₂	75	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]”

9. Potrivit punctului 3 din secțiunea B din anexa I la Directiva privind apele reziduale, „[e]vacuările instalațiilor de tratare a apelor urbane reziduale în zonele sensibile [...] respectă, în afară de aceasta, dispozițiile care figurează în tabelul 2 din prezenta anexă”.

10. Tabelul 2 din anexa I la Directiva privind apele reziduale reglementează în special reducerea azotului:

„Cerințe pentru evacuările din uzinele de tratare a apelor urbane reziduale în zone sensibile expuse eutrofizării, identificate în anexa II punctul (A) litera (a). În funcție de condițiile locale, se aplică unul sau doi parametri. Se aplică valorile concentrației sau procentajul de reducere.”

„Parametri	Concentrație	Procent minim de reducere [...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
Azot total [...]	15 mg/l (10 000-100 000 EL) [...]	70-80	[...]
	10 mg/l (EL mai mare de 100 000) [...]		[...]”

11. În secțiunea D din anexa I la Directiva privind apele reziduale sunt definite metodele de referință pentru urmărirea și evaluarea rezultatelor. Potrivit punctului 3, numărul minim de probe se fixează în funcție de mărimea stației de epurare, probele trebuind prelevate la intervale regulate într-un an. În ceea ce privește stațiile de epurare care au o mărime caracterizată printr-un EL cuprins între 2 000 și 9 999, numărul minim este de 12 probe în cursul primului an. În anii următori sunt necesare 4 probe, dacă probele prelevate în cursul primului an respectă dispozițiile Directivei privind apele reziduale. Dacă una dintre cele 4 probe nu corespunde normelor, în anul următor trebuie prelevate alte 12 probe. În ceea ce privește stațiile de epurare care au o mărime caracterizată printr-un EL cuprins între 10 000 și 49 999, numărul minim este de 12 probe.

12. Punctul 4 din secțiunea D din anexa I la Directiva privind apele reziduale reglementează raportul dintre diferitele rezultate ale măsurătorilor și valorile-limită:

„Se consideră că apele uzate tratate respectă valorile fixate pentru diferiți parametri dacă, pentru fiecare parametru în parte, eșantioanele prelevate arată că se respectă valorile corespunzătoare, în funcție de următoarele dispoziții:

- (a) pentru parametrii care figurează în tabelul 1 [...], numărul maxim de probe care pot să nu corespundă valorilor de concentrație și/sau procentelor de reducere indicate în tabelul 1 [...] este precizat în tabelul 3;
- (b) pentru parametrii care figurează în tabelul 1 și care sunt exprimați în valori de concentrație, numărul maxim de probe prelevate în condiții de exploatare normale nu trebuie să se abată cu mai mult de 100 % de valorile parametrilor. [...]
- (c) pentru parametrii care figurează în tabelul 2, media anuală a probelor trebuie să respecte valorile corespunzătoare, pentru fiecare parametru.”

13. Tabelul 3 din anexa I la Directiva privind apele reziduale reglementează numărul de probe și diferențele admisibile în raport cu valorile-limită prevăzute la articolul 4.

Număr de probe prelevate într-un an	Număr maxim admis de probe neconforme
4-7	1
8-16	2
17-28	3
29-40	4
41-53	5
54-67	6
[...]	[...]

III. Procedura precontencioasă și concluziile părților

14. În cursul anilor 2010, 2014 și 2017, Comisia a solicitat Suediei să își prezinte observațiile cu privire la aplicarea Directivei privind apele reziduale. Pe acest temei, la 8 noiembrie 2018, Comisia a emis un aviz motivat prin care invita acest stat membru să se conformeze obiecțiilor în termen de două luni, aşadar până la 8 ianuarie 2019.

15. Întrucât a considerat nesatisfăcătoare răspunsurile Suediei, Comisia a introdus prezenta acțiune, solicitând:

- constatarea faptului că Regatul Suediei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE prin faptul că nu i-a furnizat informațiile necesare pentru a-i permite să aprecieze exactitatea afirmației potrivit căreia aglomerările Habo și Töreboda îndeplinesc cerințele Directivei privind apele reziduale;
- constatarea faptului că Regatul Suediei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 4 coroborat cu articolele 10 și 15 din Directiva privind apele reziduale, prin faptul că nu a asigurat ca apele reziduale ale aglomerărilor Lycksele, Malå, Mockfjärd, Pajala, Robertsfors și Tänndalen să fie supuse, înainte de a fi evacuate, unei tratări secundare sau echivalente, în conformitate cu cerințele directivei menționate;
- constatarea faptului că Regatul Suediei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 5 coroborat cu articolele 10 și 15 din Directiva privind apele reziduale, prin faptul că nu a asigurat ca apele reziduale ale aglomerărilor Borås, Skoghall, Habo și Töreboda să fie supuse, înainte de a fi evacuate, unui tratament mai riguros decât cel descris la articolul 4 din aceasta, în conformitate cu cerințele directivei menționate;
- obligarea Regatului Suediei la plata cheltuielilor de judecată.

16. Regatul Suediei recunoaște că stațiile de epurare a apelor reziduale ale aglomerărilor Lycksele, Pajala și Malå nu îndeplinesc cerințele prevăzute la articolul 4 din Directiva privind apele reziduale și solicită:

- respingerea acțiunii cu privire la restul motivelor, precum și
- obligarea Comisiei Europene la plata cheltuielilor de judecată.

17. Părțile au depus observații scrise.

IV. Apreciere juridică

18. Procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor privește respectarea a două obligații impuse de Directiva privind apele reziduale, și anume tratarea secundară prevăzută la articolul 4 (secțiunea A de mai jos) și epurarea suplimentară prevăzută la articolul 5 (secțiunea B de mai jos), într-un total de 10 aglomerări suedeze. În plus, Comisia arată că Suedia nu a cooperat loial cu ea, deoarece nu a furnizat anumite informații (secțiunea C de mai jos).

A. Articolul 4 din Directiva privind apele reziduale – tratarea secundară a apelor reziduale

19. Comisia invocă încălcarea articolelor 4, 10 și 15 din Directiva privind apele reziduale în privința a șase aglomerări, Lycksele, Malå, Pajala, Mockfjärd, Robertsfors și Tännålen.

20. Articolul 4 alineatul (1) a doua liniuță din această directivă prevede că, pentru toate evacuările care provin de la aglomerări cu EL cuprins între 10 000 și 15 000, statele membre veghează ca apele urbane reziduale care intră în sistemele de colectare, înainte de a fi evacuate, să facă obiectul unei tratări secundare sau echivalente. Această obligație privește, în prezenta cauză, aglomerarea Lycksele. Aceeași obligație se aplică, în temeiul articolului 4 alineatul (1) a treia liniuță din Directiva privind apele reziduale, aglomerărilor cu EL cuprins între 2 000 și 10 000 care deversează în ape dulci și în estuare. Sunt vizate în speță aglomerările Malå, Mockfjärd, Pajala, Robertsfors și Tännålen.

21. Articolul 4 alineatul (3) din Directiva privind apele reziduale face trimitere, în vederea precizării cerințelor referitoare la epurarea apelor reziduale, la secțiunea B din anexa I, al cărei punct 2 face trimitere, la rândul său, la tabelul 1 din această anexă. Din acest tabel rezultă că „cererea biochimică de oxigen” a evacuărilor provenind de la stațiile de epurare a apelor urbane reziduale supuse dispozițiilor articolelor 4 și 5 din directivă trebuie să fie limitată la maximum 25 mg/l de oxigen sau, în funcție de valorile la intrare ale acestor stații, să fie redusă cu cel puțin 70 % și că „cererea chimică de oxigen” a acestor evacuări nu trebuie să depășească 125 mg/l de oxigen sau, în funcție de valorile la intrare ale acestor stații, trebuie redusă cu 75 %³.

22. Deși Comisia nu menționează aglomerarea Töreboda în capătul de cerere referitor la articolele 4, 10 și 15 din Directiva privind apele reziduale, aceasta critică însă, în contextul capătului de cerere referitor la articolele 5, 10 și 15 din directiva menționată și în aglomerarea respectivă, o cerere biochimică de oxigen excesivă. Potrivit punctului 2 din secțiunea B din anexa I, cerințele corespunzătoare prevăzute în tabelul 1 din această anexă sunt de asemenea aplicabile în conformitate cu articolul 5. Ținând seama de proximitatea tematică, vom examina această argumentație în prezenta secțiune A.

23. Potrivit articolului 10 din Directiva privind apele reziduale, statele membre veghează ca stațiile de epurare a apelor urbane reziduale, construite în conformitate cu condițiile prevăzute la articolul 4, să fie concepute, construite, exploatate și întreținute astfel încât să aibă un randament suficient în toate condițiile climatice normale ale locului în care sunt amplasate.

24. În sfârșit, articolul 15 alineatul (1) prima liniuță și secțiunea D din anexa I la Directiva privind apele reziduale reglementează procedurile de control. Punctul 3 din secțiunea D din anexa I la directiva menționată prevede, pentru aglomerările cu EL cuprins între 10 000 și 49 999, așadar, în speță, pentru aglomerările Lycksele și Töreboda, 12 probe. Pentru aglomerările cu un EL cuprins între 2 000 și 9 999, așadar pentru celelalte cinci aglomerări, sunt necesare cel puțin 12 probe în cursul primului an de funcționare a stației de epurare. În cursul anilor următori, sunt suficiente 4 probe, cu excepția cazului în care una dintre probele din anul precedent nu corespunde cerințelor, în acest din urmă caz fiind necesară prelevarea a 12 probe. În orice caz, probele trebuie să fie prelevate la intervale regulate. În plus, tabelul 3 din anexa I stabilește numărul de probe care se pot abate de la valorile-limită.

³ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei intitulat „Evaluation of the Council Directive 91/271/EEC of 21 May 1991, concerning urban waste-water treatment”, SWD(2019) 700 final, p. 3, articolele „Biochemical oxygen demand” și „Chemical oxygen demand”.

1. Aglomerările Lycksele, Malå și Pajala – încălcări necontestate

25. Părțile nu contestă că cererea chimică de oxigen a apelor evacuate din stațiile de epurare a apelor reziduale ale aglomerărilor Lycksele, Malå și Pajala este mai mare decât cea autorizată de articolul 4 alineatul (3) din Directiva privind apele reziduale și de secțiunea B din anexa I la această directivă. Pentru aglomerarea Lycksele, acest lucru este de asemenea valabil în ceea ce privește cererea biochimică de oxigen.

26. Aceste încălcări în ceea ce privește capacitatea de epurare prevăzută la articolul 4 din Directiva privind apele reziduale determină în mod necesar o încălcare a articolului 10 menționat, întrucât aceste stații de epurare a apelor reziduale nu au fost concepute, construite, exploatate și întreținute astfel încât să funcționeze corect în toate condițiile climatice normale ale locului, cu alte cuvinte în conformitate cu cerințele articolului 4 menționat.

27. Prin urmare, cu privire la acest aspect, cererea Comisiei este întemeiată.

28. În schimb, Comisia nu a demonstrat că prelevarea de probe din apele reziduale provenite din aceste aglomerări era incompatibilă cu articolul 15 din Directiva privind apele reziduale. Prin urmare, cu privire la acest aspect, cererea este neîntemeiată.

2. Aglomerările Malå și Pajala – cerere biochimică de oxigen

29. Este de asemenea cert că cererea biochimică de oxigen a apelor evacuate din stațiile de epurare a apelor reziduale ale aglomerărilor Malå și Pajala depășește valorile prevăzute la articolul 4 alineatul (3) din Directiva privind apele reziduale și în secțiunea B din anexa I la această directivă, capacitatea stației de epurare a apelor reziduale fiind, așadar, în această privință, prea scăzută.

a) Asimilarea cu siturile din zone muntoase înalte

30. Cu toate acestea, autoritățile suedeze invocă articolul 4 alineatul (2) din Directiva privind apele reziduale pentru a justifica acest lucru. Potrivit acestei dispoziții, evacuările de ape urbane reziduale în apele situate în regiuni muntoase (la o altitudine mai mare de 1 500 m), unde este dificil să se aplice o tratare biologică eficientă din cauza temperaturilor scăzute, pot face obiectul unei tratări mai puțin riguroase decât cea prevăzută la alineatul (1), cu condiția să se indice pe baza unor studii aprofundate că aceste evacuări nu deteriorează mediul.

31. Deși aglomerările Malå și Pajala nu sunt situate într-o regiune muntoasă înaltă, Suedia arată, fără a fi contrazisă, că condițiile climatice din această regiune septentrională a țării fac dificilă o tratare biologică eficientă a apelor reziduale, la fel ca în zone muntoase înalte din alte regiuni ale Uniunii. Suedia deduce de aici că articolul 4 alineatul (2) din Directiva privind apele reziduale se aplică de asemenea aglomerărilor menționate.

32. Contrar tezei susținute de Suedia, o interpretare a articolului 4 alineatul (2) din Directiva privind apele reziduale nu poate conduce la această concluzie, din moment ce, în toate versiunile lingvistice, aceasta este limitată în mod univoc la regiuni muntoase înalte clar delimitate, situate la o altitudine mai mare de 1 500 de metri. În fapt, teza suedeză echivalează, așadar, cu ignorarea completă a condiției geografice prevăzute la articolul 4 alineatul (2). Pretutindeni unde, ca urmare a unor temperaturi reduse, o tratare biologică eficientă a apelor reziduale este dificilă, ar trebui să

se permită o tratare mai puțin eficientă, cu condiția să se demonstreze, în urma unor studii aprofundate, că evacuarea acestor ape nu va dăuna mediului. Suedia solicită, așadar, o interpretare *contra legem* și ridică, așadar, implicit o excepție de nulitate parțială a articolului 4 alineatul (2), din perspectiva condiției referitoare la situarea într-o zonă muntoasă înaltă⁴.

33. Deși dreptul de rang superior pledează în favoarea acestei excepții [litera b) de mai jos], în cadrul procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, statele membre nu pot repune în discuție, cu astfel de argumente, validitatea dreptului derivat [litera c) de mai jos].

b) Dreptul de rang superior

34. Limitarea articolului 4 alineatul (2) din Directiva privind apele reziduale la zonele muntoase înalte ar putea fi contrară dreptului de rang superior. Astfel, în temeiul articolului 4 alineatul (2) prima teză TUE, Uniunea respectă egalitatea statelor membre în raport cu tratatele. Pe de altă parte, din articolul 191 alineatul (3) a doua liniuță TFUE rezultă că, în elaborarea politicii sale în domeniul mediului, Uniunea ține seama de condițiile de mediu din diferitele regiuni ale Uniunii.

35. Deși Curtea nu a precizat încă interpretarea care trebuie dată egalității între statele membre, trebuie să se considere că jurisprudența referitoare la principiul egalității de tratament este valabilă și în favoarea statelor membre. Potrivit acestui principiu, situațiile similare trebuie să nu fie tratate în mod diferit, iar situațiile diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv⁵.

36. O limitare a excepției prevăzute la articolul 4 alineatul (2) din Directiva privind apele reziduale la siturile, menționate în mod expres, din zonele muntoase înalte ar risca să determine o inegalitate de tratament între statele membre, incompatibilă cu aceste principii. Siturile din anumite state membre ar fi scutite de cerințe, în timp ce siturile din alte state membre nu ar fi scutite, deși condițiile de mediu care trebuie luate în considerare ar ridica, în ambele cazuri, dificultăți similare pentru îndeplinirea acestor cerințe, iar o derogare ar presupune absența efectelor negative asupra mediului.

37. În speță, poate rămâne deschisă problema măsurii în care particularii, întreprinderile sau organizațiile non-guvernamentale care sunt supuse dreptului Uniunii se pot prevala, în astfel de cazuri, de egalitatea statelor sau de principiul egalității de tratament.

c) Cu privire la obiecțiile statelor membre

38. În orice caz, după expirarea termenului de introducere a acțiunii în anulare, un stat membru nu poate repune în discuție legalitatea unui act adoptat de legiuitorul Uniunii în privința sa care a rămas definitiv. Prin urmare, potrivit unei jurisprudențe constante, acesta nu poate invoca în mod util nelegalitatea acestei directive pentru a se apăra împotriva unei acțiuni în constatarea

⁴ A se vedea Hotărârea din 1 octombrie 2020, Entoma (C-526/19, EU:C:2020:769, punctul 43), precum și Hotărârea din 17 decembrie 2020, De Masi și Varoufakis/Banca Centrală Europeană (C-342/19 P, EU:C:2020:1035, punctele 35 și 36). Cu privire la semnificația textului, a se vedea de asemenea Hotărârea din 24 noiembrie 2005, Deutsches Milch-Kontor (C-136/04, EU:C:2005:716, punctul 32), și Hotărârea din 19 decembrie 2019, Puppinc și alții/Comisia (C-418/18 P, EU:C:2019:1113, punctul 76).

⁵ Hotărârea din 19 octombrie 1977, Ruckdeschel și alții (117/76 și 16/77, EU:C:1977:160, punctul 7), Hotărârea din 3 mai 2007, Advocaaten voor de Wereld (C-303/05, EU:C:2007:261, punctul 56), Hotărârea din 12 mai 2011, Luxemburg/Parlamentul și Consiliul (C-176/09, EU:C:2011:290, punctul 31), și Hotărârea din 8 decembrie 2020, Polonia/Parlamentul și Consiliul (C-626/18, EU:C:2020:1000, punctul 93).

neîndeplinirii obligațiilor având ca obiect încălcarea unei directive⁶. Pe de altă parte, pentru aceleași motive, Comisia este de asemenea împiedicată să continue o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru încălcarea dreptului primar atunci când măsurile naționale sunt conforme cu dreptul derivat necontestat⁷. Nici celelalte părți nu se pot prevala, pe cale incidentală, de nulitatea unui act de drept al Uniunii, dacă ar fi dispus fără nicio îndoială de dreptul de a solicita anularea pe calea unei acțiuni directe⁸.

39. Curtea își întemeiază această jurisprudență pe sistemul căilor de atac instituit prin tratate și în special pe funcția termenului de introducere a unei acțiuni, care este aceea de a crea securitate juridică. Limitarea argumentației statelor membre și a Comisiei se justifică însă de asemenea prin faptul că acestea participă în mod decisiv la elaborarea dreptului Uniunii și că beneficiază, în temeiul articolului 263 al doilea paragraf TFUE, de o poziție privilegiată în ceea ce privește controlul său.

40. Prin urmare, este responsabilitatea acestora să evite, începând cu procedura legislativă, atingerile aduse egalității statelor sau să le conteste imediat în fața Curții. În cazul neîndeplinirii acestei responsabilități, este contrar sistemului căilor de atac al Uniunii ca, ulterior, Curtea să corecteze obligațiile impuse statelor membre de dreptul Uniunii, în favoarea lor, în cadrul procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, printr-o interpretare forțată a modului de redactare.

41. Desigur, Suedia nu a participat la procesul legislativ de adoptare a Directivei privind apele reziduale, aderând la Uniune ulterior. Însă prin această aderare, Suedia a aprobat în mod expres Directiva privind apele reziduale, inclusiv articolul 4 alineatul (2) din aceasta, și a omis să acționeze pentru a se asigura că reglementarea este adaptată condițiilor de mediu din nordul îndepărtat⁹. Posibilitatea unor astfel de ajustări este demonstrată, de exemplu, de excepțiile teritoriale de la protecția castorului (*Castor fiber*) și a lupului (*Canis lupus*) prevăzute de Directiva habitate¹⁰.

42. În plus, chiar în lipsa unei astfel de adaptări, Suedia, în calitate de membru al Consiliului, poate încă lua inițiativa realizării sale. Pe lângă contactele informale cu Comisia¹¹, Suedia poate acționa în special pentru a se asigura că Consiliul solicită Comisiei, în temeiul articolului 241 TFUE, să efectueze studiile pe care acesta le consideră oportune și să îi prezinte propuneri corespunzătoare.

⁶ Hotărârea din 27 octombrie 1992, Comisia/Germania (C-74/91, EU:C:1992:409, punctul 10), Hotărârea din 6 iulie 2006, Comisia/Portugalia (C-53/05, EU:C:2006:448, punctul 30), Hotărârea din 29 iulie 2010, Comisia/Austria (C-189/09, nepublicată, EU:C:2010:455, punctul 15).

⁷ Hotărârea din 5 octombrie 2004, Comisia/Grecia (C-475/01, EU:C:2004:585, punctul 17 și următoarele).

⁸ Hotărârea din 9 martie 1994, TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90, punctul 17), și Hotărârea din 25 iulie 2018, Georgsmarienhütte și alții (C-135/16, EU:C:2018:582, punctul 17).

⁹ Se pare că nici aplicarea Directivei privind apele reziduale statelor din Spațiul Economic European, în special Norvegiei și Islandei, nu a constituit un prilej de a extinde excepția prevăzută la articolul 4 alineatul (2) din Directiva privind apele reziduale la aglomerările situate în nordul îndepărtat. A se vedea articolul 74 și punctul 13 din anexa XX la Acordul privind Spațiul Economic European (JO 1994, L 1, p. 496, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 308).

¹⁰ Capitolul VIII secțiunea E punctul 4 litera d (1) din anexa I la Actul privind condițiile de aderare a Regatului Norvegiei, a Republicii Austria, a Republicii Finlanda și a Regatului Suediei și adaptările tratatelor pe care este fondată Uniunea Europeană (JO 1994, C 241, p. 175).

¹¹ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei intitulat „Evaluarea Directivei 91/271/CEE a Consiliului din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale” (SWD[2019] 700, p. 167).

43. Într-un asemenea cadru, este mult mai posibil decât în cadrul unei proceduri jurisdicționale să se evalueze efectele asupra mediului ale unei extinderi la nordul îndepărtat a derogării prevăzute la articolul 4 alineatul (2) din Directiva privind apele reziduale. De asemenea, regiunile vizate ar putea fi astfel definite cu precizie. Interpretarea suedeză a dispoziției determină astfel mari dificultăți în delimitarea regiunilor incluse. Care sunt siturile septentrionale corespunzătoare regiunilor situate la o altitudine mai mare de 1 500 m?

44. Astfel, efectul de barieră al termenului de introducere a acțiunii este nu numai necesar pentru motive de securitate juridică, ci este și oportun. Prin urmare, invocarea de către Suedia a articolului 4 alineatul (2) din Directiva privind apele reziduale trebuie să fie respinsă.

d) Concluzie intermediară

45. Așadar, Suedia nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 4 și 10 din Directiva privind apele reziduale nici în ceea ce privește cererea biochimică de oxigen a apelor evacuate din stațiile de epurare a apelor urbane reziduale ale aglomerărilor Malå și Pajala.

3. Aglomerarea Mockfjärd – prelevare necorespunzătoare de probe

46. În ceea ce privește aglomerarea Mockfjärd, rezultatele probelor sunt conforme cu articolul 4 și cu anexa I la Directiva privind apele reziduale. Este adevărat că, între 11 ianuarie și 27 decembrie 2018, 3 probe din 19 au prezentat o cerere biochimică de oxigen excesivă, iar una din 17 probe – o cerere chimică de oxigen excesivă¹². Cu toate acestea, potrivit tabelului 3 din anexa I, pentru 17-28 de probe prelevate într-un an, este admis un număr maxim de 3 probe neconforme.

47. Cu toate acestea, între 16 mai și 18 octombrie 2018 nu a fost prelevată nicio probă. Comisia deduce de aici o încălcare a articolelor 4, 10 și 15 din Directiva privind apele reziduale.

48. Această lacună în prelevare este incompatibilă cu articolul 15 și cu punctul 3 din secțiunea D din anexa I la Directiva privind apele reziduale, întrucât aceste dispoziții prevăd că probele trebuie prelevate la intervale regulate. Or, intervalele nu sunt regulate atunci când toate probele sunt prelevate într-o perioadă de șapte luni, în timp ce în cursul a cinci luni nu este efectuată nicio prelevare. Situația este aceeași dacă se limitează obligația de regularitate la numărul minim de patru probe obligatorii care, în cazul aglomerării Mockfjärd, trebuiau prelevate în anul 2018.

49. Comisia consideră că din aceasta rezultă în mod necesar o încălcare a standardului de epurare prevăzut la articolele 4 și 10 din Directiva privind apele reziduale, întrucât, în lipsa prelevării regulate de probe în cursul unui an, ea nu dispune de informațiile necesare pentru a constata respectarea acestor cerințe.

¹² Anexa 8 la cererea introductivă, p. 1133.

50. Această poziție nu este însă convingătoare. Am arătat deja că prelevarea de probe nu este o condiție a respectării articolelor 4 și 10 din Directiva privind apele reziduale, ci un mijloc de probă pentru a demonstra respectarea acestor dispoziții sau o încălcare¹³. Astfel se explică și faptul că, în cadrul unei proceduri, Curtea a considerat că o singură probă este suficientă pentru a recunoaște randamentul stației de epurare a apelor urbane reziduale în cauză¹⁴.

51. Cu toate acestea, programul de testare prevăzut la articolul 15 și în anexa I la Directiva privind apele reziduale are o valoare indicativă semnificativă în ceea ce privește aprecierea conformității unei anumite stații de epurare a apelor reziduale cu cerințele articolelor 4 și 10 din Directiva privind apele reziduale. Dacă, de exemplu, probele unei stații depășesc în mod regulat valorile-limită în anumite sezoane, ca urmare a unor condiții exterioare, precum vremea sau cazarea unui număr mare de turiști, ar trebui să se concluzioneze că capacitatea de epurare nu corespunde cerințelor privind o tratare secundară în sensul articolelor 4 și 10 din directivă.

52. Faptul că probe individuale îndeplinesc cerințele în cursul altor perioade nu ar fi suficient pentru a infirma acest indiciu. Astfel, pentru respectarea articolului 4 din Directiva privind apele reziduale, nu este suficient ca o stație să asigure o epurare suficientă la anumite momente sau în anumite perioade. Dimpotrivă, sub rezerva anumitor situații excepționale foarte rare, stația trebuie să asigure *întotdeauna* o epurare suficientă a apelor reziduale. Tocmai pentru acest motiv articolul 10 din Directiva privind apele reziduale impune ca stațiile să poată face față variațiilor sezoniere ale încărcării acestora și condițiilor climatice normale ale locului în care sunt amplasate.

53. Astfel, Curtea a statuat că articolul 4 din Directiva privind apele reziduale este încălcat atunci când stațiile de epurare în cauză și sistemele de colectare deversează în ape prea multe ape uzate netratate care provin din deversoarele de preaplin pluviale¹⁵. Referitor la această problemă, este irelevant dacă există probe care demonstrează o capacitate de epurare suficientă la alte momente.

54. Din această perspectivă, lacuna în testare constituie un indiciu că, între lunile mai și octombrie ale anului 2018, stația de epurare a apelor urbane reziduale a aglomerării Mockfjärd nu îndeplinea cerințele prevăzute la articolele 4 și 10 din Directiva privind apele reziduale. Un alt element care pledează în favoarea unei încălcări a acestei cerințe constă în faptul că Suedia explică lacuna în testare prin lucrări de transformare în cadrul stației de epurare. Reducerea capacității de epurare a stației din cauza acestui fapt nu ar fi surprinzătoare.

55. Cu toate acestea, Comisia nu solicită Curții să constate că, între lunile mai și octombrie ale anului 2018, capacitatea stației de epurare a apelor urbane reziduale a aglomerării Mockfjärd nu îndeplinea cerințele. O astfel de cerere, deși poate fi avută în vedere¹⁶, ar fi inadmisibilă în speță, din moment ce această perioadă nu a făcut obiectul scrisorii de punere în întârziere sau al avizului motivat.

¹³ Concluziile noastre prezentate în cauza Comisia/Portugalia (C-557/14, EU:C:2016:119, punctele 29-31). A se vedea de asemenea Hotărârea din 14 septembrie 2017, Comisia/Grecia (C-320/15, EU:C:2017:678, punctul 34), precum și Concluziile avocatului general Bobek prezentate în această cauză (C-320/15, EU:C:2017:246, punctul 57).

¹⁴ Hotărârea din 28 ianuarie 2016, Comisia/Portugalia (C-398/14, EU:C:2016:61, punctul 39).

¹⁵ Hotărârea din 18 octombrie 2012, Comisia/Regatul Unit (C-301/10, EU:C:2012:633, punctele 85, 86 și 93), și Hotărârea din 4 mai 2017, Comisia/Regatul Unit (C-502/15, nepublicată, EU:C:2017:334, punctele 44-46).

¹⁶ A se vedea, în ceea ce privește calitatea aerului înconjurător, Hotărârea din 10 mai 2011, Comisia/Suedia (C-479/10, nepublicată, EU:C:2011:287).

56. De asemenea, cererea Comisiei nu urmărește nici să stabilească o practică cu un anumit grad de consolidare și de generalitate, respectiv o neîndeplinire a obligațiilor generală și persistentă¹⁷. Deși o astfel de interpretare a cererii este posibilă, argumentația Comisiei nu urmărește în mod vădit să demonstreze existența unei încălcări pe o perioadă mai lungă. Astfel, cererea introductivă se limitează să pună în discuție numai datele din anul 2018, fără a se pronunța cu privire la date referitoare la perioade anterioare sau ulterioare.

57. Cererea introductivă urmărește mai degrabă constatarea faptului că stația de epurare a apelor reziduale a aglomerării Mockfjärd nu îndeplinește, în principiu, cerințele articolelor 4 și 10 din Directiva privind apele reziduale, precum și ale anexei I la aceeași directivă. Încălcarea articolului 15 din directiva menționată nu are, în acest context, un conținut autonom, ci servește numai la dovedirea existenței încălcării.

58. Existența unei asemenea neîndepliniri a obligațiilor trebuie să fie însă apreciată în funcție de situația statului membru astfel cum se prezenta la momentul expirării termenului stabilit în avizul motivat¹⁸. Pe de altă parte, o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor întemeiată pe articolul 258 al doilea paragraf TFUE poate fi exercitată numai atunci când statul membru în cauză nu s-a conformat avizului motivat în termenul stabilit în acesta¹⁹.

59. Starea relevantă în speță este, așadar, cea de la 8 ianuarie 2019.

60. În ceea ce privește aprecierea randamentului stației de epurare la acest moment, concluziile privind randamentul în perioada lacunei în testare nu constituie decât un indiciu, care este infirmat de alte indicii.

61. Astfel, la 8 ianuarie 2019, de la sfârșitul lacunei de testare, așadar de peste trei luni, existau 11 probe în ceea ce privește cererea biochimică de oxigen, toate îndeplinind cerințele articolelor 4 și 10 din Directiva privind apele reziduale.

62. În ceea ce privește cererea chimică de oxigen, la sfârșitul lacunei existau 8 probe, dintre care una prezenta o cerere (în mod clar) excesivă, însă, înainte de lacuna în testare, valorile pentru cererea chimică de oxigen corespundeau, toate, cerințelor. Or, pentru un total de 17 probe, erau admisibile, potrivit tabelului 3 din anexa I, chiar 3 probe neconforme.

63. În lipsa altor indicii privind o capacitate de epurare insuficientă, aceste rezultate sunt suficiente pentru a înlătura îndoielile cu privire la capacitatea de epurare a stației de epurare a apelor reziduale a aglomerării Mockfjörd la expirarea termenului stabilit în avizul motivat. Dimpotrivă, trebuie să se considere că, la acel moment, instalația îndeplinea – eventual, inclusiv ca urmare a lucrărilor de transformare²⁰ – cerințele prevăzute la articolele 4 și 15 din Directiva privind apele reziduale.

¹⁷ A se vedea în acest sens Concluziile noastre prezentate în cauza Comisia/Bulgaria (C-488/15, EU:C:2016:862, punctul 39 și următoarele și jurisprudența citată).

¹⁸ Hotărârea din 16 decembrie 1997, Comisia/Italia (C-316/96, EU:C:1997:614, punctul 14), Hotărârea din 6 decembrie 2007, Comisia/Germania (C-456/05, EU:C:2007:755), și Hotărârea din 29 iulie 2019, Comisia/Austria (Ingineri constructori, agenți de brevetare și medici veterinari) (C-209/18, EU:C:2019:632, punctul 48).

¹⁹ Hotărârea din 31 martie 1992, Comisia/Italia (C-362/90, EU:C:1992:158, punctul 9), Hotărârea din 27 octombrie 2005, Comisia/Italia (C-525/03, EU:C:2005:648, punctul 13), și Hotărârea din 18 mai 2006, Comisia/Spania (Vidră) (C-221/04, EU:C:2006:329, punctele 22 și 23).

²⁰ A se vedea scrisoarea Dala Vatten och Avfall AB din 21 decembrie 2018, anexa 10 la cererea introductivă, p. 1175 și punctul 54 de mai sus.

64. Rezultă că acțiunea trebuie respinsă în ceea ce privește aglomerarea Mockfjörd.

4. Aglomerarea Robertsfors – cererea biochimică de oxigen

65. În ceea ce privește aglomerarea Robertsfors, situația pare similară cu cea a aglomerării Mockfjörd. Deși în anul 2018, într-o primă etapă, 11 probe din 24 au prezentat o cerere biochimică de oxigen excesivă, nu este mai puțin adevărat că, începând cu 23 octombrie 2018, toate cele 6 probe indicau o reducere de cel puțin 70 %, ceea ce îndeplinea cerințele impuse²¹. Cu toate acestea, Comisia arată de asemenea că situația din anul 2018 se prezenta în mod clar mai precară decât cea existentă în anul 2016. În acea perioadă, numai 6 probe din 24 au prezentat o cerere excesivă²².

66. Însă, ținând seama de toate împrejurările prezentate, acest indiciu nu este suficient pentru o scădere a randamentului stației, astfel încât să se concluzioneze în sensul unei încălcări la momentul relevant. Astfel, autoritățile suedeze au arătat deja, în răspunsul la avizul motivat, că la această stație de epurare existau, în anul 2018, probleme de funcționare și că au fost luate măsuri pentru a le remedia²³. Valorile ultimelor șase probe constituie, așadar, indicii de natură să demonstreze că, datorită acestor măsuri, la 8 ianuarie 2019, instalația avea o capacitate de epurare suficientă.

67. Rezultă că acțiunea trebuie respinsă și în ceea ce privește aglomerarea Robertsfors.

5. Aglomerarea Tänn dalen – cererea biochimică de oxigen

68. În ceea ce privește aglomerarea Tänn dalen, în anul 2018, 6 probe din 35 au prezentat o cerere biochimică de oxigen excesivă, deși erau admisibile numai patru depășiri.

69. Toate rezultatele insuficiente provin de la sfârșitul lunii februarie până la jumătatea lunii aprilie. În schimb, cele 21 de probe următoare, prelevate până la sfârșitul lunii decembrie, prezintă o cerere foarte scăzută²⁴. Din aceasta s-ar putea deduce o ameliorare a randamentului stației.

70. Cu toate acestea, este îndoielnic faptul că probele prelevate în anul 2016 prezintă o configurație similară, și anume 4 probe cu cerere excesivă din luna ianuarie până în luna aprilie, iar apoi probe cu o cerere foarte redusă. Acest aspect este confirmat de o scrisoare a administrației comunale competente din 20 decembrie 2018, citată de Comisie. Reiese din aceasta că măsurile de redresare adoptate în anul 2018 nu erau suficiente pentru a îndeplini cerințele Directivei privind apele reziduale în perioada de încărcare principală („högbelastningssång”) ²⁵.

71. Cu toate acestea, în memoriul în apărare, autoritățile suedeze prezintă date suplimentare cu privire la probe până în luna mai 2019, care nu mai indică o cerere biochimică de oxigen excesivă.

²¹ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 1131.

²² Anexa 7 la cererea introductivă, p. 937.

²³ A se vedea anexa 10 la cererea introductivă, paginile 1085 și 1086, precum și pagina 1173.

²⁴ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 1115.

²⁵ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 1167 și 1168.

72. Comisia răspunde, desigur, că aceste date provin (aproape în întregime) din perioada ulterioară expirării termenului stabilit în avizul motivat, la 8 ianuarie 2019, și că acestea sunt, așadar, lipsite de relevanță pentru aprecierea motivului. Totuși, procedând astfel, Comisia ignoră faptul că datele colectate după momentul relevant permit de asemenea să se concluzioneze cu privire la randamentul stației de epurare la acel moment²⁶. În cazul în care s-ar fi înregistrat din nou depășiri ale valorilor-limită în perioada de încărcare principală din primele luni ale anului, ar fi trebuit să se considere că stația era în continuare insuficientă. În schimb, în lipsa unor astfel de depășiri, trebuie să se considere că, la momentul relevant, spre deosebire de anii precedenți, stația îndeplinea cerințele – probabil ca urmare a măsurilor de redresare adoptate între timp.

73. Rezultă că acțiunea trebuie respinsă și în ceea ce privește aglomerarea Tänn dalen.

6. Aglomerarea Töreboda – cererea biochimică de oxigen

74. În sfârșit, părțile au opinii divergente cu privire la aspectul dacă stația de epurare a aglomerării Töreboda reduce suficient cererea biochimică de oxigen a apelor uzate evacuate.

75. În răspunsul lor la avizul motivat, autoritățile suedeze au comunicat 50 de probe, pentru perioada cuprinsă între 8 noiembrie 2017 și 6 noiembrie 2018²⁷. Deși, în memoriul în duplică, autoritățile suedeze prezintă date suplimentare pentru lunile noiembrie și decembrie 2018²⁸, contrar dispoziției articolului 128 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, lipsește orice motivare referitoare la această întârziere. Prin urmare, această probă este inadmisibilă²⁹.

76. Părțile sunt în dezacord cu privire la aspectul dacă 9 probe neconforme în timpul primei jumătăți a anului arată că stația de epurare reduce insuficient cererea biochimică de oxigen. Or, acest aspect este, în definitiv, lipsit de relevanță.

77. Astfel, potrivit răspunsului la avizul motivat, etapa de epurare biologică a stației de epurare a apelor reziduale a fost reformată în cursul primului semestru al anului 2018³⁰. Întrucât această etapă este esența tratării secundare³¹, această reformare explică motivul pentru care cererea biochimică de oxigen este mult mai scăzută în cea de a doua jumătate a anului decât în prima jumătate a anului, iar rezultatele probelor ulterioare sunt net superioare cerințelor directivei.

78. Datele, prezentate la timp, referitoare la al doilea semestru al anului permit, așadar, să se concluzioneze că, la momentul relevant – la 8 ianuarie 2019 –, stația de epurare era conformă cu articolele 4 și 10 din Directiva privind apele reziduale. În această măsură, acțiunea trebuie, așadar, respinsă în ceea ce privește aglomerarea Töreboda.

²⁶ A se vedea în acest sens Hotărârea din 10 martie 2016, Comisia/Spania (C-38/15, nepublicată, EU:C:2016:156, punctul 45).

²⁷ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 1150.

²⁸ Anexa 4 la memoriul în duplică.

²⁹ Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Comisia/Grecia (C-504/14, EU:C:2016:847, punctul 86), precum și, în acest sens, Hotărârea din 14 aprilie 2005, Gaki-Kakouri/Curtea de Justiție (C-243/04 P, nepublicată, EU:C:2005:238, punctul 33).

³⁰ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 991.

³¹ A se vedea definiția noțiunii de tratare secundară în documentul de lucru citat în nota de subsol 3 (p. 6).

79. În ipoteza în care Curtea dorește totuși să se ocupe de datele referitoare la primul semestru al anului 2018, trebuie amintit că, în temeiul articolului 4 și al tabelului 1 din anexa I la Directiva privind apele reziduale, cererea biochimică de oxigen poate înregistra maximum 25 mg/l oxigen sau trebuie redusă cu cel puțin 70 % în raport cu valorile la intrare ale stației de epurare. Titlul tabelului precizează că trebuie să se aplice valoarea concentrației sau procentul de reducere.

80. Deși Comisia subliniază că 18 dintre probe prezentau o cerere de oxigen mai mare de 25 mg/l, la nouă dintre aceste probe cererea de oxigen a fost totuși redusă cu cel puțin 70 % în raport cu valorile la intrare. Acestea îndeplineau, așadar, cerințele enunțate în tabelul 1 din anexa I la Directiva privind apele reziduale.

81. În schimb, pentru restul de 9 probe, nu s-a stabilit procentul de reducere a cererii. Acestea nu îndeplineau, așadar, cerințele enunțate în tabelul 1 din anexa I la Directiva privind apele reziduale. Potrivit tabelului 3 din această anexă, pentru un număr de probe prelevate într-un an cuprins între 41 și 53, este însă admis un număr maxim de 5 probe neconforme.

82. Cu toate acestea, Suedia apreciază că trebuie luate în considerare numai cele 23 de probe pentru care a fost calculat procentul de reducere a cererii de oxigen. Printre aceste probe nu există decât una neconformă, în timp ce, pentru acest număr de probe, ar fi admise chiar 3 probe neconforme.

83. Dat fiind că, potrivit titlului tabelului 2 din anexa I la Directiva privind apele reziduale, trebuie să se aplice valoarea concentrației *sau* procentul de reducere, poziția suedeză ar putea fi înțeleasă ca o alegere în favoarea celui de al doilea criteriu de apreciere. Cu toate acestea, dacă probele sunt considerate un mijloc de probă în ceea ce privește respectarea articolului 4, un număr documentat de 9 probe neconforme nu poate fi ignorat. Acestea constituie, așadar, indicii ale unei încălcări în primul semestru al anului 2018.

84. Pe de altă parte, Comisia arată în mod întemeiat că aceste date nu au fost colectate în mod suficient de regulat, întrucât datele furnizate în mod valabil în cadrul prezentei proceduri nu acoperă³² printre altele lunile noiembrie și decembrie ale anului 2018.

85. Totuși, aceste elemente nu repun în discuție aprecierea randamentului stației de epurare a apelor reziduale la 8 ianuarie 2019, întrucât, astfel cum reiese deja din cuprinsul punctelor 77 și 78 din prezentele concluzii, aceasta este demonstrată prin intermediul rezultatelor măsurătorilor din al doilea semestru al anului 2018, prezentate la timp, iar rezultatele mai slabe din primul semestru al anului 2018 pot fi atribuite lucrărilor de transformare.

86. Prin urmare, în ceea ce privește aglomerarea Töreboda, în prezenta procedură, nu este posibil să se constate că, la momentul relevant, și anume la 8 ianuarie 2019, stația de epurare a apelor urbane reziduale reducea insuficient cererea biochimică de oxigen.

7. Concluzie intermediară

87. Așadar, Suedia nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 4 și 10 din Directiva privind apele reziduale, întrucât nu a asigurat că apele reziduale ale aglomerărilor Lycksele, Malå și Pajala sunt supuse unei tratări secundare sau echivalente înainte de a fi evacuate în ape.

³² Cu privire la datele prezentate cu întârziere, care ar acoperi această lacună, a se vedea punctul 75.

88. În rest, acest motiv trebuie respins.

B. Articolul 5 din Directiva privind apele reziduale – reducerea azotului

89. În ceea ce privește patru aglomerări, Borås, Skoghall, Habo și Töreboda, Comisia invocă neîndeplinirea obligației de tratare mai riguroasă, prevăzută la articolele 5, 10 și 15 din Directiva privind apele reziduale.

90. Potrivit articolului 5 alineatul (2) din directiva menționată, autoritățile competente iau, până la 31 decembrie 1998, măsurile necesare pentru ca apele urbane reziduale care intră în sistemele de colectare și care provin din aglomerări cu un EL mai mare de 10 000 să fie supuse unei tratări mai riguroase decât cea descrisă la articolul 4 din directivă, înainte de a fi evacuate în zone sensibile.

91. Normele cărora le este supusă tratarea mai riguroasă a evacuărilor în astfel de zone sensibile rezultă dintr-o suită de trimiteri: articolul 5 alineatul (3) din Directiva privind apele reziduale face trimitere la anexa I secțiunea B, iar punctul 3 din această secțiune face trimitere la cerințele care figurează în tabelul 2 din această anexă.

92. Suedia a calificat apele litorale situate între frontiera norvegiană și aglomerarea Norrtälje ca fiind expuse eutrofizării sau riscului de eutrofizare, din cauza evacuărilor de azot. În aceste ape, aglomerările în cauză deversează indirect apele lor reziduale. Prin urmare, cu ocazia tratării apelor reziduale, acestea trebuie să reducă azotul.

93. Secțiunea D punctul 4 litera (c) și tabelul 2 din anexa I la Directiva privind apele reziduale impun, în ceea ce privește azotul, fie o reducere care permite respectarea unei medii anuale de 15 mg/l pentru aglomerările cu un EL cuprins între 10 000 și 100 000, respectiv de 10 mg/l pentru aglomerările mai mari, fie un procent minim de reducere cuprins între 70 % și 80 %.

94. Pe de altă parte, articolul 10 din Directiva privind apele reziduale impune statelor membre, pentru a îndeplini și cerințele articolului 5 din această directivă, ca stațiile de epurare a apelor urbane reziduale să fie concepute, construite, exploatate și întreținute astfel încât să aibă un randament suficient în toate condițiile climatice normale ale locului în care sunt amplasate.

1. Aglomerarea Borås

95. Apele reziduale din aglomerarea Borås au fost tratate inițial de stația de epurare a apelor reziduale din Gässlösa, care însă la 28 mai 2018 a fost înlocuită de stația de epurare a apelor reziduale din Sobacken. Aceasta din urmă are o capacitate de peste 100 000 EL și trebuie, așadar, să nu depășească o valoare a concentrației azotului de 10 mg/l sau să determine o reducere minimă cuprinsă între 70 % și 80 %.

96. Ca urmare a acestei înlocuiri, Suedia nu a fost în măsură să comunice, în răspunsul la avizul motivat, o valoare medie anuală pentru această stație. În schimb, Suedia a comunicat pentru fiecare dintre aceste două stații o medie anuală de 18 mg/l de azot, așadar o depășire³³.

³³ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 1153.

97. Autoritățile suedeze au furnizat însă, prin intermediul memoriului în apărare, date suplimentare referitoare la probe până la 5 septembrie 2019, care demonstrează o valoare medie anuală de 9 mg/l și o reducere a azotului medie de 70 % pentru stația Sobacken³⁴.

98. Având în vedere considerațiile referitoare la datele aglomerării Tänn dalen³⁵, aceste date permit să se concluzioneze că, la momentul relevant, și anume la 8 ianuarie 2019, stația de epurare din Sobacken îndeplinea cerințele articolelor 5 și 10 din Directiva privind apele reziduale.

99. Această concluzie este de altfel confirmată de considerația potrivit căreia poate dura un anumit timp până când o stație de epurare a apelor reziduale nou-construită este exploatată în mod optim. Astfel, datele furnizate prezintă, mai întâi, valori clar excesive, dar care ulterior se îmbunătățesc totuși foarte mult și rămân relativ stabile.

100. Rezultă că, în ceea ce privește aglomerarea Borås, acțiunea trebuie respinsă.

2. Aglomerarea Skoghall

101. Aglomerarea Skoghall dispune de două stații de epurare a apelor urbane reziduale, și anume Sättersviken cu un EL de 5 457 și Hammarö cu un EL de 15 000. Părțile sunt de acord că cele două instalații trebuie să respecte, fiecare, valoarea-limită stabilită pentru aglomerări cu un EL cuprins între 10 000 și 100 000, așadar o valoare maximă de 15 mg/l azot sau o reducere a azotului cuprinsă între 70 % și 80 %. Această opinie este corectă, întrucât cerințele impuse marilor aglomerări ar putea fi eludate prin împărțirea apelor reziduale între mai multe stații de epurare mici.

102. Or, în răspunsul său la avizul motivat, Suedia a indicat, pentru stația din Sättersviken, o valoare medie anuală de 17 mg/l pentru perioada cuprinsă între 9 noiembrie 2017 și 6 noiembrie 2018³⁶. Prin urmare, Comisia consideră că a avut loc o încălcare a articolelor 5 și 10 din Directiva privind apele reziduale.

103. În memoriul în apărare, Suedia susține că exploatarea acestei stații de epurare ridică probleme care au fost remediate. În plus, acest stat membru furnizează date suplimentare cu privire la probe, astfel încât, pentru perioada cuprinsă între 6 aprilie 2018 și 15 mai 2019, sunt demonstrate o medie anuală de 12 mg/l de azot și o reducere medie a azotului de 73 %³⁷.

104. Acest argument, coroborat cu datele noi, permite, potrivit considerațiilor referitoare la datele aglomerării Tänn dalen³⁸, să se concluzioneze că stația de epurare a apelor reziduale din Sättersviken a aglomerării Skoghall îndeplinea, la momentul relevant, așadar la 8 ianuarie 2019, cerințele prevăzute la articolele 5 și 10 din Directiva privind apele reziduale.

105. Acțiunea trebuie să fie, așadar, respinsă, cu privire la acest punct.

³⁴ Anexa B.15.

³⁵ A se vedea punctul 72 din prezentele concluzii.

³⁶ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 1145.

³⁷ Anexa B.16.

³⁸ A se vedea punctul 72 din prezentele concluzii.

3. Aglomerarea Habo

106. Stația de epurare a apelor reziduale din aglomerarea Habo are o capacitate de 17 000 EL, nu dispune de echipament specific care să permită reducerea azotului în apele reziduale și, prin urmare, elimină doar aproximativ 30 %, ceea ce conduce la o medie anuală de 40 mg/l. Cu toate acestea, Suedia arată că partea de azot deversată în râuri și în lacuri este redusă cu 87 % prin procese naturale. Această reducere ar rezulta dintr-un model recunoscut științific. Împreună cu reducerea operată de stația de epurare, 91 % din azotul conținut inițial în apele uzate ar fi astfel eliminat înainte ca apa să ajungă la apele litorale sensibile³⁹.

107. Această stație trebuie să înregistreze – dată fiind capacitatea sa – valoarea-limită de 15 mg/l de azot sau o reducere a azotului cuprinsă între 70 % și 80 %. În aprecierea reducerii, Curtea a recunoscut deja că este luată în considerare o reducere naturală⁴⁰. Comisia solicită totuși ca eficacitatea acestei reduceri să fie demonstrată prin date de măsurare actuale. Această obiecție este de înțeles, întrucât numai pe baza datelor de măsurare actuale Comisia poate verifica modelul.

108. Apărarea Suediei nu este complet lipsită de contradicții. Pe de o parte, aceasta susține că este imposibil să se măsoare în mod continuu intrările și ieșirile de azot ale tuturor apelor Suediei poluate cu azot⁴¹. Pe de altă parte, aceasta susține că au fost totuși efectuate măsurători mai recente, pentru a confirma și a calibra modelul⁴². Aceste date ar fi accesibile în mod liber pe internet⁴³.

109. Comisia răspunde, în memoriul în replică, că Suedia nu a prezentat datele solicitate. Această critică nu poate fi *a priori* înlăturată, întrucât, în temeiul articolului 124 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură, memoriul în apărare trebuie să conțină probele și propunerea de probe. În mod normal, trebuie, prin urmare, să fie prezentate Curții, în cadrul memoriului, date în susținerea argumentelor în drept, și anume elemente de probă.

110. Cu toate acestea, nici în cadrul procedurii jurisdicționale, nici în avizul motivat, Comisia nu a precizat care date de măsurare îi sunt necesare pentru a putea verifica modelul de reducere naturală a azotului. Prin urmare, Suedia nu era în măsură să furnizeze în mod precis aceste date. Trimiterea la datele disponibile pe internet trebuie considerată, așadar, mai degrabă o ofertă de probă care să permită Comisiei să își precizeze criticile cu privire la utilizarea modelului.

111. În acest scop, Comisia ar fi trebuit să examineze conținutul datelor disponibile pe internet. În cazul în care examinarea datelor ar fi necesitat un consum foarte mare de timp, ea ar fi trebuit să solicite, dacă este necesar, o prelungire a termenului sau o suspendare a procedurii.

112. Niciunul dintre aceste lucruri nu s-a întâmplat.

113. Obiecția Comisiei potrivit căreia Suedia nu a prezentat datele de măsurare necesare în scopul verificării trebuie, așadar, respinsă. Rezultă că acțiunea este neîntemeiată de asemenea în privința aglomerării Habo.

³⁹ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 1139 și 1140.

⁴⁰ Hotărârea din 6 octombrie 2009, Comisia/Suedia (C-438/07, EU:C:2009:613, punctele 101 și 104).

⁴¹ Punctul 21 din memoriul în apărare.

⁴² Punctul 29 din memoriul în apărare.

⁴³ Suedia face trimitere la site-ul internet miljodata.slu.se/mvm/

4. Aglomerarea Töreboda

114. Având în vedere capacitatea sa de 35 500 EL, stația de epurare a apelor reziduale a aglomerării Töreboda trebuie să atingă de asemenea o valoare-limită de 15 mg/l azot sau o reducere a azotului cuprinsă între 70 % și 80 %.

115. Potrivit răspunsului la avizul motivat, aceasta nu dispune de echipament specific care să permită reducerea azotului în apele reziduale și, prin urmare, a îndepărtat doar aproximativ 43 %. Cu toate acestea, Suedia a invocat o reducere naturală suplimentară de 50 % a azotului, astfel încât azotul total din apele uzate s-ar reduce cu 71 % înainte de a atinge apele litorale sensibile⁴⁴. Potrivit considerațiilor pe care tocmai le-am prezentat cu privire la aglomerarea Habo, aceste valori sunt suficiente pentru a demonstra o reducere suficientă a azotului.

116. În plus, în memoriul în apărare, Suedia prezintă rezultatele unor probe ale reducerii azotului care au fost prelevate între 4 ianuarie și 30 decembrie 2019. Potrivit acestora, chiar în lipsa luării în considerare a unei reduceri naturale în anul 2019, stația a atins o valoare medie de 14 mg/l și o reducere medie de 73 % – probabil ca urmare a transformărilor efectuate în cursul primului semestru al anului 2018⁴⁵. Aceste valori demonstrează cu atât mai mult că stația de epurare a apelor urbane reziduale a aglomerării Töreboda a redus suficient, la momentul relevant, încărcarea de azot a apelor reziduale.

117. Prin urmare, critica potrivit căreia Suedia a încălcat, în ceea ce privește aglomerarea Töreboda, articolele 5, 10 și 15 din Directiva privind apele reziduale este neîntemeiată.

5. Concluzie intermediară

118. În consecință, al doilea motiv trebuie respins în totalitate.

C. Articolul 4 alineatul (3) TUE – cooperarea loială

119. În sfârșit, Comisia arată că Suedia nu și-a îndeplinit obligația de cooperare loială care îi revine în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE, întrucât, în ceea ce privește aglomerările Habo și Töreboda, aceasta nu a furnizat, în cursul procedurii precontencioase, toate datele necesare. În special, Suedia nu a furnizat Comisiei informațiile necesare acesteia pentru a evalua relevanța argumentației Suediei cu privire la întinderea reducerii naturale și, ca urmare a acesteia, la îndeplinirea cerințelor directivei în ceea ce privește eliminarea azotului.

120. Desigur, în cadrul unei proceduri în constatarea neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 258 TFUE, revine Comisiei sarcina de a stabili existența pretensei neîndepliniri a obligațiilor. Prin urmare, Comisia este cea care trebuie să prezinte Curții elementele necesare pentru ca aceasta să verifice existența neîndeplinirii obligațiilor și, în acest scop, Comisia nu se poate întemeia pe vreo prezumție. Cu toate acestea, în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE, statele membre sunt obligate să faciliteze Comisiei îndeplinirea misiunii sale, care constă, potrivit articolului 17 alineatul (1) TUE, în special în a asigura aplicarea tratatelor, precum și a măsurilor adoptate de instituții în temeiul acestora. În special, trebuie să se țină cont de faptul că, pentru a verifica aplicarea corectă în practică a dispozițiilor naționale destinate să asigure punerea în

⁴⁴ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 1149 și 1150.

⁴⁵ A se vedea punctul 77 din prezentele concluzii.

aplicare efectivă a unei directive, Comisia, care nu dispune de puteri proprii de investigare în materie, se bazează în mare măsură pe elementele furnizate de eventuali petenți, precum și de statul membru în cauză. Aceasta înseamnă în special că, în cazul în care Comisia a furnizat suficiente elemente în susținerea existenței unei anumite situații de fapt pe teritoriul statului membru pârât, sarcina de a contesta în mod temeinic și detaliat datele astfel prezentate și consecințele care decurg din acestea îi revine statului membru respectiv⁴⁶.

121. În avizul motivat, Comisia a arătat că Suedia nu s-a conformat acestei obligații din moment ce nu a prezentat rezultate de măsurare mai recente cu privire la reducerea azotului între evacuarea apei din stațiile de epurare și apele litorale sensibile⁴⁷. Astfel cum am arătat deja⁴⁸, această cerință este comprehensibilă, dat fiind că o modelare nu poate fi verificată decât pornind de la valori de măsurare reale.

122. Suedia a răspuns în special printr-un aviz al Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (Institutul Meteorologic și Hidrologic, denumit în continuare „SMHI”)⁴⁹. În această privință, SMHI precizează în mod expres că valori de măsurare mai recente ale conținutului de azot din ape au fost utilizate, dar că acestea nu sunt disponibile pe site-ul internet al SMHI, întrucât sunt extrase din baza de date a unei alte instituții⁵⁰.

123. Furnizând o astfel de informație incompletă, Regatul Suediei a încălcat principiul cooperării loiale și a împiedicat prezenta procedură. Deși Comisia a criticat lipsa datelor, SMHI nici nu a comunicat astfel de date, nici nu a menționat sursa datelor mai recente sau site-ul internet unde se regăsesc. Această omisiune este cu atât mai gravă cu cât – astfel cum demonstrează memoriul în apărare – furnizarea de date corespunzătoare ar fi fost posibilă fără probleme. În același timp, ar fi fost conform unei bune practici științifice să se menționeze site-ul internet unde se regăsesc datele utilizate. Pe această bază, Comisia ar fi putut să pregătească mult mai bine prezenta acțiune și poate chiar ar fi renunțat la criticile aduse aglomerărilor Habo și Töreboda.

124. Desigur, având în vedere importanța acestor date, ar fi fost de asemenea în conformitate cu principiul cooperării loiale ca Comisia să fi solicitat încă o dată, cel puțin în mod informal, transmiterea acestor valori de măsurare. Totuși, ea nu putea ști că accesul ar fi fost posibil într-un mod atât de neproblematic. Prin urmare, lipsa unei noi cereri din partea Comisiei nu exclude constatarea încălcării de către Suedia a principiului cooperării loiale.

125. Așadar, Suedia nu a respectat obligațiile care îi revin în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE, din moment ce nu a furnizat Comisiei informațiile necesare pentru a-i permite să aprecieze dacă aglomerările Habo și Töreboda îndeplinesc cerințele Directivei privind apele reziduale.

V. Cheltuieli de judecată

126. Potrivit articolului 138 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, în cazul în care – precum în speță – părțile cad fiecare în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată.

⁴⁶ Hotărârea din 26 aprilie 2005, Comisia/Irlanda (C-494/01, EU:C:2005:250, punctele 41-44), și Hotărârea din 18 octombrie 2012, Comisia/Regatul Unit (C-301/10, EU:C:2012:633, punctele 70-72).

⁴⁷ A se vedea, în ceea ce privește aglomerarea Habo, punctul 95, iar în ceea ce privește aglomerarea Töreboda, punctul 122 (anexa 9 la cererea introductivă, p. 1149, 1152 și 1153).

⁴⁸ A se vedea punctul 107 din prezentele concluzii.

⁴⁹ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 1349 și următoarele.

⁵⁰ Anexa 10 la cererea introductivă, p. 1350.

VI. Concluzie

127. Propunem, aşadar, Curții să se pronunțe după cum urmează:

- 1) Regatul Suediei nu a respectat obligațiile care îi revin în temeiul dispozițiilor coroborate ale articolelor 4 și 10 din Directiva 91/271/CEE privind tratarea apelor urbane reziduale întrucât nu a asigurat că apele reziduale ale aglomerărilor Lycksele, Malå și Pajala sunt supuse, înainte de a fi evacuate, unei tratări secundare sau unei tratări echivalente.
- 2) Regatul Suediei nu a respectat obligațiile care îi revin în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE întrucât nu a furnizat Comisiei Europene informațiile necesare pentru a-i permite să aprecieze dacă stațiile de epurare a apelor reziduale ale aglomerărilor Habo și Töreboda îndeplinesc cerințele Directivei 91/271.
- 3) Respinge în rest acțiunea.
- 4) Comisia Europeană și Regatul Suediei suportă propriile cheltuieli de judecată.